

Asia: VN/18706/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot asetusluonnoksesta

Ammatillisen koulutuksen uusi rahoitusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2018. Jo lausuntovaiheessa Kuntaliitto katsoi, että esityksen mukainen rahoitusjärjestelmä on monimutkainen ja vaikeasti arvioitava.

Rahoitusjärjestelmän puutteita on yritetty jo korjata sieltä täältä yksityiskohtaisin muutoksin. Sote-uudistus tulee vaikuttamaan merkittävästi myös opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus- ja ohjausjärjestelmään ja muutokseen valmistautuminen on jo käynnistänyt.

Kuntaliitto huomauttaa, että rahoitusjärjestelmän tulee olla riittävän ennakoitava ja vakaa. Toistuvat muutokset heikentävät rahoituksen ennakoitavuutta erityisesti yksittäisten koulutuksen järjestäjien osalta. Kuntaliitto korostaa, että rahoitusjärjestelmään tehtävät muutokset eivät saa merkittävästi heikentää yksittäisen koulutuksen järjestäjän rahoitusasemaa.

Kuntaliitto katsoo, että tässä yhteydessä rahoitusjärjestelmään tehtävien muutosten tulee olla mahdollisimman pieniä. Kuntaliiton käsityksen mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän toimivuus tulisi arvioida kokonaisuutena ja vasta tämän jälkeen tehdä tarvittavat muutokset. Lisäksi muutosten aikataulu tulee sovittaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän uudistukseen. Kuntaliitto katsoo, että ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää tulee yksinkertaistaa ja selkeyttää.

Kuntaliitto huomauttaa myös, että yksittäisten kertoimien korottaminen ei lisää ammatillisen koulutuksen valtion talousarviossa olevaa määrärahaa. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä luovuttiin myös kustannusperusteisesta järjestelmästä. Näin ollen kustannusten seuranta ja todelliset toteutuneet kustannukset eivät mitenkään vaikuta valtion talousarviossa olevaan ammatillisen koulutuksen määrärahaan.

Huomiot ehdotetusta opiskelijavuoden määritelmästä

Ehdotuksen mukaan opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei lueta heinäkuuhun kuuluvia päiviä, jos opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa on tavoitteeksi sovittu koko tutkinnon tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suorittaminen.

Voimassa olevan asetuksen mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 32 b §:ssä tarkoitettuun opiskelijavuoteen kuuluviksi päiviksi ei lueta koulutuksen järjestäjän päättämää yhtäjaksoisesti vähintään neljä viikkoa kestävää lomajaksoa siltä osin kuin loma-aika ylittää neljä viikkoa.

Asetusmuutosesitystä valmistellessa koulutuksen järjestäjien etujärjestöt (AMKE, Kuntaliitto, Sivistystyönantajat ja EOL) esittävät yhteiseksi ratkaisuksi oppivelvollisten opintojen opiskelijavuosien laskennan aloittamisen 1.8. alkaen.

Lain opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 32 c §:n mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö päättää koulutuksen järjestäjän varainhoitovuoden tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän. Kuten muistiossa todetaan, päätöksenteko perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön harkintaan. Toteutuneiden opiskelijavuosien lisäksi otetaan huomioon myös muut asiaan vaikuttavat seikat.

Mikäli opetus- ja kulttuuriministeriö päätyy esityksen mukaiseen säädökseen opiskelijavuoteen kuuluvien päivien laskennassa, muistiossa pitää selkeästi käydä ilmi, että mikäli koulutuksen järjestäjä järjestää merkittävästi koulutusta heinäkuussa tai laskentatavan muutos vähentää koulutuksen järjestäjien tosiasiallisia opiskelijavuosia merkittävästi tämä otetaan huomioon suoritepäätösten ja järjestämislupien muutoksen valmistelussa. Koulutuksen järjestäjältä ei tule kuitenkaan vaatia kohtuutonta työmäärää asian selvittämiseksi.

Työvoimakoulutuksen osalta tulee huomioida, että esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston ohjeistuksen mukaan: ”pääsääntönä voidaan pitää käytäntöä, jossa puolta vuotta kohden on yksi loma viikko. Näin ollen vuodessa loma viikkoja tämän pääsäännön mukaan voisi olla vain kaksi.” Asetusluonnoksen mukainen esitys on siis heikennys työvoimakoulutuksen opiskelijavuosien laskentaa, mikäli opiskelija opiskelee koko tutkintoa. (https://toimistot.te-palvelut.fi/documents/244949/20861427/Pohjois-Pohjanmaan_TE-toimisto-Ohjeis-

tus+ty%C3%B6voimakoulutuksen+j%C3%A4rjest%C3%A4j%C3%A4lle_06_2021.pdf/7eafa270-1465-83a0-1101-df5a0e49d803?t=1624359293798)

Perinteisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijat ovat kesän aikana olleet alansa kesätöissä. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen myötä on yleistynyt ns. kesäoppisopimus tai -koulutussopimus. Tällöin opiskeluaikat lyhenevät ja opiskelijat saavat mahdollisuuden siirtyä nopeammin työelämään. Yhteiskunnan näkökulmasta oppisopimuskoulutus on taloudellisesti tehokasta. Nopeampi työhön siirtyminen kasvattaa taas osaltaan työllisyysastetta. Lisäksi erityisesti työvoimapula-aloilla oppisopimuskoulutus lisää työn osaltaan tarjontaa.

Esityksen mukainen laskentatapa ei kannusta kesäoppisopimuskoulutuksen järjestämiseen. Myös kesäoppisopimuskoulutuksen osalta esitys on heikennys opiskelijavuosien laskentaa.

Esityksessä positiivista on hallinnollisen taakan väheneminen ja laskennallisuuden painottuminen.

Huomiot tutkintojen, valmentavan koulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen kustannuskertoimista

Kustannuskerrointen yhteydessä Kuntaliitto muistuttaa, että kertoimet eivät kasvata valtion talousarviossa olevaa ammatillisen koulutuksen määrärahaa.

Ammatillisen koulutuksen uudistuksessa luovuttiin kustannusperustaisesta järjestelmästä. Kustannusvaikutuksia kuitenkin yhä seurataan. Kustannuskerrointen määrittelyä oleellisempaa olisi arvioida kustannustietojen perusteella valtion talousarviossa olevan ammatillisen koulutuksen määrärahan riittävyys ja tehdä siihen tarvittavat korjaukset.

Yleisesti kustannuskerrointen ja ammatillisen koulutuksen määrärahan tulee olla sellaisia, että rahoitus kattaa koulutuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset.

Kustannuskertoimissa tapahtuvat muutokset eivät saa kohtuuttomasti vaikuttaa yksittäisen koulutuksen järjestäjän rahoitusasemaan.

Huomiot majoituksen korotuskertoimista

Tässä yhteydessä Kuntaliitto toteaa, että majoituksen kertoimen korttaminen on sinänsä ymmärrettävää. Koska kertoimen korotus ei korota valtion talousarviossa olevaan ammatillisen koulutuksen määrärahaa, kertoimen korotus vähentää tosiasiallisesti rahoitusta toisaalla.

Huomiot tutkintotyypikertoimista

Muistion mukaan ehdotetun muutoksen myötä otettaisiin rahoituksen määräytymisessä nykyistä paremmin huomioon ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opiskelijoilta tosiasiasa kerättyjen opiskelijamaksujen suuruus.

Kuntaliitto pitää muutosta oikean suuntaisena. Kuntaliitto kuitenkin huomauttaa, että rahoitusvastuuta siirtyy opiskelijalta koulutuksen järjestäjälle. Talousarvioperusteisuuteen siirryttäessä arvioitiin, että opiskelijamaksuilla voidaan kattaa osa ammatillisen koulutuksen kustannuksista. Koska opiskelijoiden rahoitusvastuu on osoittautunut arvioitua pienemmäksi, valtion tulee korottaa ammatillisen koulutuksen määrärahaa tältä osin.

Huomiot yrittäjän oppisopimuskoulutuksen työelämäpalautteen keräämisestä ja laskennasta

-

Muut huomiot

-

Kallio-Savela Maarit
Suomen Kuntaliitto ry